

УДК 61:378.147:371.212.8:303.621.33:502.175

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ НА ПІДСТАВІ МОНІТОРИНГУ АНКЕТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ АКАДЕМІЇ

Г. В. Дзяк, Т. О. Перцева, С. В. Захаров, Г. В. Горбунова

Державний заклад “Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України”

QUALITY IMPROVING WAYS OF EDUCATION BASED ON MONITORING OF ACADEMY GRADUATES' SURVEY

H. V. Dzyak, T. O. Pertseva, S. V. Zakharov, H. V. Horbunova

State Establishment “Dnipropetrovsk Medical Academy of MPH of Ukraine”

У статті проведено аналіз результатів щорічного анкетування випускників академії з метою визначення шляхів щодо підвищення якості підготовки фахівців.

This article contains results analysis of annual academy graduates' survey in order to determine ways of improving quality of specialists' education.

Вступ. В Україні на сучасному етапі розвитку суспільства продовжується реформування вищої медичної освіти з метою підвищення якості підготовки фахівців, формування та розвитку особистості майбутнього лікаря, його професійної компетенції, формування у випускника здатності діяти в сучасних умовах. В розділі X Закону України “Про вищу освіту” підкреслюється, що учасниками освітнього процесу є як викладачі, науково-педагогічні та педагогічні працівники, так і студенти як здобувачі вищої освіти, їм надано права та визначені обов'язки для отримання якісної вищої освіти. Тому анкетування студентів проводиться на різних курсах з метою всебічного вивчення студентського середовища, умов навчання, умов життя, якості викладання, наявних проблем тощо. Також вимагають постійної уваги і стосунки між учасниками освітнього процесу – між викладачами та студентами, адже їх взаєморозуміння і взаємодія в сучасних умовах – основа успішного навчання та формування професійного зростання.

Основна частина. Щорічно випускники медичних та стоматологічних факультетів академії після складання державної атестації (ліцензійні іспити, практично-орієнтовані державні іспити) заповнюють анкету, адресовану саме випускнику. Мета анкетування: отримати незалежну оцінку студентами системи заходів щодо якості навчально-методичного забезпечення освітнього процесу; сформувати під час занять на кафедрах практичні навички та вміння; виявити

труднощі підготовці до різних етапів державної атестації. У 2012 році анкетування студентів 4, 5, 6 курсів та інтернів академії за певною програмою в системі вищих навчальних закладів проводила моніторингова група МОЗ України (О. П. Волосовець, І. С. Булах, Л. П. Войтенко, 2013), його результати ми ретельно вивчили і взяли до уваги.

Щорічно академія вживає всіх заходів для придбання сучасних моделей і муляжів для формування практичних умінь і навичок студентів. За пропозиціями моніторингової групи МОЗ України в академії впродовж 2013–2014 н.р. створено Центр практичної підготовки на базі кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, для оснащення якого придбані сучасні тренажери, манекени, муляжі, наочні прилади тощо. Серед них комп'ютерний клас із формування практичних навичок з пропедевтики внутрішніх хвороб, придбані манекени і тренажери для відпрацювання практичних навичок для дисциплін за програмою по догляду за хворими та сестринської практики. Створено 2 фантомних класи на кафедрі хірургічної стоматології: фантомний клас, обладнаний сучасними фантомами (Dental Simulator AJ16) та іншими навчально-наочними приладами; інший фантомний клас суміщений з живою операційною з відеотрансляцією. На кафедрі ортопедичної стоматології також обладнано 1 фантомний клас з установкою блока лікаря “САТВА БУС” та 10 портативних бормашин для формування практичних навичок.

Актуальність всебічного вивчення думки випускників, що проводиться в академії щороку, надає знач-

ну кількість інформації щодо визначення шляхів удосконалення організації навчального процесу та підвищення якості підготовки. Результати анкетування вивчаються моніторинговою групою та ретельно аналізуються за факультетами, фахами, використовуються для вжиття заходів щодо усунення негативних явищ тощо.

Впровадження системи державної атестації (ліцензійних інтегрованих іспитів, практично-орієнтованих державних іспитів) як засобів компетентнісного підходу не залишається без подальшої уваги. Для більш ретельного аналізу ми виділили такі етапи підготовки: ліцензійний іспит, державний практично-орієнтований іспит “біля ліжка хворого” у випускників медичних факультетів, “біля крісла пацієнта” у випускників стоматологічних факультетів, складання практичних навичок та вмій на муляжах, манекенах, наочних приладах, складання медичних та стоматологічних маніпуляцій, вирішення ситуаційних задач. За даними анкетування 2010 року, при підготовці до різних етапів державної атестації випускники зазнали труднощів на цих етапах, а саме: кожен 3-й – при підготовці до

ЛП “Крок-2”; кожен 4-й – при вирішенні ситуаційних задач; кожен 6-й – при складанні іспиту “біля ліжка хворого”; кожен 10-й – при складанні практичних навичок на манекенах. За результатами анкетування щодо питання оцінки організації підготовки до різних етапів державної атестації за чотирибальною системою (дуже добре, добре, задовільно, незадовільно) випускників 2014 року, були отримані результати, які виявили вузькі та проблемні моменти в організації підготовчої роботи кафедр щодо державної атестації (рис. 1). Насамперед це стосувалося практичної підготовки студентів при освоєнні практичних навичок роботи на манекенах і муляжах, вмій “біля ліжка хворого”, вирішення ситуаційних задач. Певною мірою низька оцінка за організацію цих етапів державної атестації пов’язана з труднощами, яких випускники зазнали при складанні цих етапів. І це значною мірою пов’язано з тими проблемами під час навчання, які були у даних студентів (пропуски занять з подальшим їх відпрацюванням, незадовільні оцінки під час проходження модулів, несерйозне ставлення до роботи на практиці тощо).

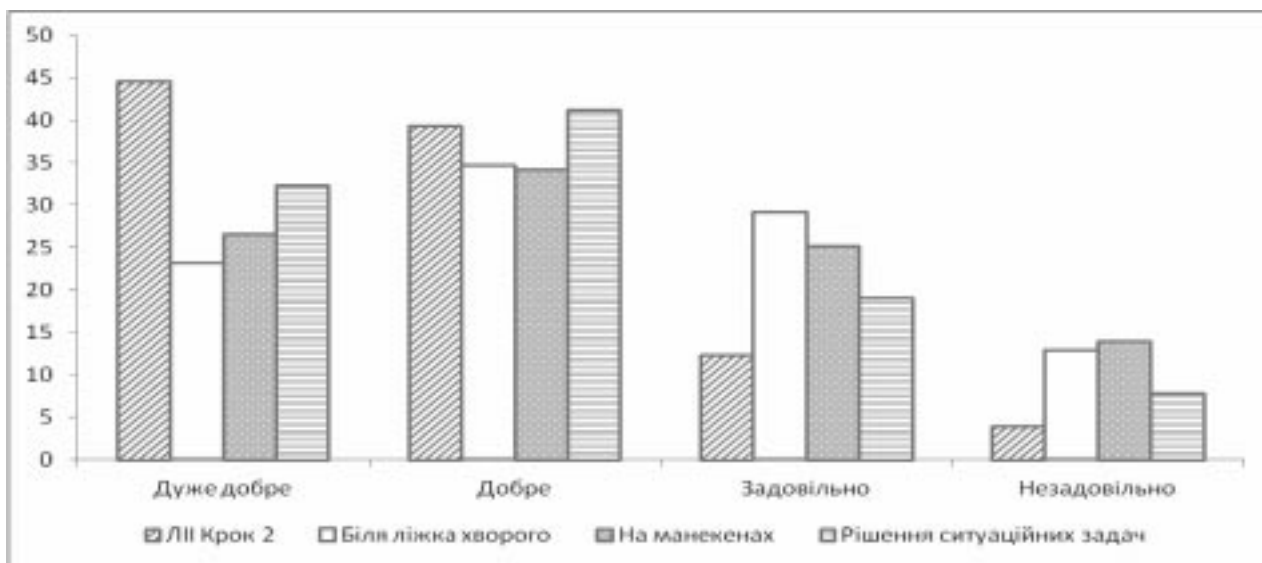

Рис. 1. Оцінка випускниками 2014 року організації підготовки до окремих етапів державної атестації.

На запитання “Чи вдалось Вам під час навчання саме на кафедрах сформувати навички спілкування та роботи з хворими?” 92,3 % випускників 2014 року стоматологічного та 79,1 % випускників медичних факультетів відповіли “так”. Однак лише 50,8 % опитаних вважають підготовку на кафедрах щодо формування практичних навичок “достатньою”, а кожен п’ятий випускник медичних факультетів вважає, що навички та вміння спілкування і роботи з хворими у них сформувалися завдяки практичній роботі.

Важливе завдання вищої школи під час навчання – формувати у студентів особистісні якості: відповідальність, активність, працьовитість, бажання подальшого розвитку тощо. 37% випускників 2014 року вважають ефективною систему щодо формування особистісних якостей студентів; 46% вважають її задовільною; 11,2% визначили її як неефективну; 4% підкреслили, що “така система в академії відсутня”, що певною мірою корелює з результатами навчальної дисципліни цих осіб.

З метою впровадження інформаційних технологій в останні роки ми постійно приділяємо увагу покращенню роботи Web-порталу академії. Більше 40 % випускників постійно користуються Web-порталом, кожен третій випускник “часто” використовує мережу, а 3,4 % опитаних відповіли, що “не користуються мережею академії”.

На погляд випускників академії 2014 року, організацію процесу навчання ускладнювали: “низький рівень самостійної роботи”, “недостатня практична підготовка”, “непрофесіоналізм деяких викладачів”. Наводить на роздуми й самооцінка випускниками 2014 року свого особистого інтересу до навчального процесу в академії: 60 % опитаних відповіли, що “вчитися завжди було цікаво”, кожен третій відповів, що “вчитися не завжди було цікаво”, а 2,6 % опитаних підкреслили, що “навчання не викликало великого інтересу”. Такий нігілізм у відповідях невеликої частини студентів корелює з тією кількістю студентів, у яких про-

тягом навчання були проблеми з успішністю, відвідуваністю занять, низьким інтересом до життя студентського співтовариства і певною мірою зумовлений недостатнім ступенем профорієнтаційного відбору абітурієнтів у сучасних умовах.

Висновки. Більшість випускників академії позитивно оцінює організацію навчального процесу на всіх етапах підготовки до державної атестації, рівень підготовки до професійної діяльності та заходи, які впроваджуються в академії для покращення якості підготовки майбутніх лікарів. Анонімне анкетування випускників дозволяє адміністрації академії щорічно отримувати зворотний зв'язок та реагувати на виявлені можливі недоліки. В умовах теперішнього розвитку громадянського суспільства студенти як учасники освітнього процесу більш активно вносять свої пропозиції щодо подальшого покращення якості підготовки майбутніх лікарів.

Список літератури

1. Волосовець О. П. Аналіз анкетування студентів вищих медичних навчальних закладів з питань державної атестації 4 О. П. Волосовець, І. Є. Булах, Л. П. Войтенко 4Медична освіта. – 2013. – № 2. – С. 24–28.

2. Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) (Тернопіль,

15–16 травня 2014 р.) : у 2ч. 4 Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2014. – Ч. 1. – 468 с. 4. 2. – 747 с.

3. Особистісні якості та соціальні пріоритети викладачів 4 Г. В. Дзяк, Т. О. Перцева, Л. Ю. Науменко, Г. В. Горбунова 4Впровадження нових технологій та кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ III–IV рівнів акредитації : матеріали Всеукр. наук.навч.-метод. конф., присвяченої 55-річчю Тернопільського державного медичного університету (Тернопіль, 26–27 травня 2012 р.). – Тернопіль : ТДМУ, 2012. – С. 41–43.

Отримано 26.03.15